

QIZLARNING TARBIYASI BUGUNGI KUN MAVZUSI

*Nilufar Boyxanova Ravshanbekovna**Kosonsoy tuman 2 - son texnikumining Yoshlar
bilan ishlash bo'yicha direktor o'rinbosari*

Annotatsiya : Ushbu mavzu qiz bolalarni to'g'ri tarbiyalashning bugungi jamiyatdagi ahamiyatini ochib beradi. Unda qizlarning ma'naviy-axloqiy shakllanishi, ularning bilimli, odobli va mas'uliyatli shaxs bo'lib ulg'ayishida oila hamda atrof-muhitning ta'siri ko'rib chiqiladi. Shuningdek, zamonaviy davrda uchraydigan turli salbiy omillar va ularning oldini olish yo'llari haqida ham fikr yuritiladi.

Kalit so'zlarni: qiz bola tarbiyasi, ma'naviy tarbiya, axloqiy qadriyatlar, oila muhiti, ota-ona roli, jamiyat, yoshlar tarbiyasi, ijtimoiy muhit, bilim va odob, zamonaviy muammolar.

Аннотация: Данная тема раскрывает важность правильного воспитания девочек в современном обществе. В ней рассматривается процесс формирования нравственных и этических качеств девушек, влияние семьи и окружающей среды на их становление как образованных, воспитанных и ответственных личностей. Также обсуждаются различные негативные факторы современного времени и пути их предотвращения.

Ключевые слова: воспитание девочек, нравственное воспитание, этические ценности, семейная среда, роль родителей, общество, воспитание молодежи, социальная среда, знания и воспитанность, современные проблемы.

Annotation: This topic highlights the importance of proper upbringing of girls in today's society. It discusses the development of moral and ethical qualities in girls, as well as the influence of family and the surrounding environment in shaping them into educated, well-mannered, and responsible individuals. It also examines various negative factors in modern times and ways to prevent them.

Key words: girls' upbringing, moral education, ethical values, family environment, parental role, society, youth education, social environment, knowledge and manners, modern issues.

Bugungi kunda ona jamiyatda bir nechta ijtimoiy vazifalarni bajaradi va xotin-qizlar jamiyat taraqqiyoti uchun katta mas'uliyatga ega hisoblanadi. Oila institutining mustahkamligi esa davlatning barqaror rivojlanishi va muvaffaqiyatining muhim omillaridan biridir. Har bir xalqning o'ziga xos oilaviy an'analari hamda ular bilan bog'liq huquqiy va ma'naviy me'yorlari mavjud. O'zbek xalqining oilaviy qadriyatlari ham o'ziga xosligi bilan ajralib turadi. Tarix davomida nomus, oriyat va qadr-qimmatni himoya qilish yo'lida jasorat ko'rsatgan ajdodlarimizning hayoti biz uchun ibrat bo'lib

qolgan. Jumladan, To‘maris o‘z oilasi va yurt sha‘nini himoya qilish uchun dushmanlarga qarshi mardona kurashgan. “Alpomish” dostonida esa Alpomish o‘zining suyuklisi Oybarchinni ozod etish maqsadida uzoq yurtlarga safar qiladi. Buyuk sarkarda Amir Temur ham oila sha‘ni va obro‘sini yuksak qadrlagan shaxslardan biri sifatida tarixda qolgan. Shuningdek, maqolada ajdodlarimizning farzand tarbiyasiga oid qarashlari ham yoritilgan. Unda milliy tarbiya va milliy qadriyatlarning mazmuni ochib berilib, ularni bolalik davridan boshlab shakllantirish zarurligi ta’kidlanadi. Ayniqsa, qiz bola tarbiyasining nozik va mas’uliyatli jarayon ekanligi alohida qayd etiladi. Ta’lim va tarbiya o‘zaro chambarchas bog‘liq jarayon hisoblanadi. Inson bilimga ega bo‘lishni xohlasa, avvalo u to‘g‘ri tarbiya olgan bo‘lishi lozim. Yaxshi tarbiya ko‘rgan shaxsgina mukammal bilim egasi bo‘lishi mumkin. Bola tarbiyasi eng birinchi navbatda oilada shakllanadi. Biz oilani “kichik vatan” deb atashimiz bejiz emas, chunki u farzand uchun dastlabki hayotiy maktab vazifasini bajaradi. Ota-ona esa bolaning birinchi ustozlari sanaladi. Shu sababli ular o‘zlari ham yuksak axloqiy fazilatlarga ega bo‘lishi zarur. Farzand ota-onasidan ibrat oladi. Agar ota-ona ezgu sifatlari bilan namuna bo‘lsa, ularning farzandi kelajakda odobli, bilimli va jamiyatga foydasi tegadigan barkamol inson bo‘lib voyaga yetadi.

Qiz farzand tarbiyasi jamiyatning ma’naviy rivoji va kelajak avlodning sog‘lom shakllanishida muhim ahamiyatga ega. Qiz bola nafaqat oilaning a’zosi, balki ertangi kun onasi sifatida ham jamiyat hayotida katta o‘rin tutadi. Shu sababli uning tarbiyasiga e’tibor berish har bir oilaning muhim vazifalaridan biridir. Qizlarning tarbiyasi eng avvalo oilada shakllanadi. Ota-ona farzandiga odob, hurmat, halollik va mas’uliyat kabi fazilatlarni o‘rgatadi. Ayniqsa, ona qiz bola uchun eng yaqin namuna bo‘lib, uning xulq-atvori va dunyoqarashining shakllanishida asosiy rol o‘ynaydi. Oiladagi tinchlik va o‘zaro hurmat qiz bolaning ruhiy rivojiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Bundan tashqari, maktab va ijtimoiy muhit ham tarbiya jarayonining muhim qismidir. Ta’lim muassasalarida beriladigan bilimlar qizlarning aqliy salohiyatini oshirsa, atrof-muhit ularda intizom, javobgarlik va mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Bilimli va tarbiyali qizlar jamiyatning taraqqiyotiga katta hissa qo‘shadi. Hozirgi davrda turli axborot manbalari va begona ta’sirlar tarbiya jarayoniga ham o‘z ta’sirini ko‘rsatmoqda. Shuning uchun yoshlarni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalash, ularni to‘g‘ri yo‘lga boshlash va foydali bilimlar bilan ta’minlash muhim hisoblanadi. Xulosa qilib aytganda, qiz bolalarning tarbiyasi oiladan boshlanib, maktab va jamiyat bilan davom etadigan uzluksiz jarayon bo‘lib, uning to‘g‘ri tashkil etilishi kelajak avlodning poydevorini belgilab beradi.

Bugungi kunda jamiyatimizda shakllanayotgan oilalarda qiz bolalar tarbiyasi va ularning ma’naviy kamolotiga alohida e’tibor qaratilmoqda. Qiz farzand ko‘pincha otani o‘zining tayanchi, ishonchli suyanchig‘i sifatida qabul qiladi. Ota qiz bola uchun hayotdagi eng katta qo‘llab-quvvatlovchi shaxs bo‘lib, uning ruhiy barqarorligi va

o'ziga bo'lgan ishonchining shakllanishida muhim rol o'ynaydi. Ota bilan yaqin munosabat qiz bolaning kelajakdagi hayotda o'z o'rnini topishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu bois har bir ota-ona farzand tarbiyasiga jiddiy yondashishi, ular bilan ko'proq vaqt o'tkazishi va to'g'ri yo'l-yo'riq ko'rsatishi zarur. Bolani yomon odatlardan asrash, uning vaqtini foydali va mazmunli mashg'ulotlar bilan to'ldirish muhim hisoblanadi. Bunday faoliyatlar bolaning tafakkurini rivojlantirib, uning ma'naviy dunyosini boyitishga xizmat qiladi. Tadqiqot jarayonida 7 yoshgacha bo'lgan qiz bolalar tarbiyasida onaning o'yinlar orqali ta'siri ham o'rganildi. Bu borada "Oila" o'yini alohida misol sifatida tahlil qilindi. Mazkur o'yin bolalarda oilaviy munosabatlar, oila byudjeti, uy ishlarini taqsimlash hamda birgalikda dam olish kabi tushunchalarni shakllantirishga yordam beradi. Shuningdek, u oilaga mehr, hamjihatlik, g'amxo'rlik va mas'uliyat tuyg'ularini rivojlantirishga xizmat qiladi. "Oila" o'yini orqali qiz bolalarda oilaviy qadriyatlarga bo'lgan hurmatni oshirish, ota-ona va boshqa oila a'zolariga nisbatan mehr va e'tiborni kuchaytirish mumkin. Ayniqsa, 7 yoshgacha bo'lgan davrda ona va qizning birgalikdagi o'yin faoliyati tarbiya jarayonida katta ahamiyat kasb etadi. Shu yo'l bilan qiz bolaning ma'naviy-axloqiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatish mumkinligi aniqlanadi. Qiz bolalar tarbiyasi bugungi jamiyatda eng muhim va dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Chunki qiz farzand kelajakda oila tayanchi, jamiyatning faol a'zosi hamda yangi avlod tarbiyachisi sifatida katta mas'uliyatni zimmasiga oladi. Shu bois ularning ma'naviy va axloqiy yetukligi jamiyat taraqqiyotida muhim ahamiyat kasb etadi. O'rganishlar shuni ko'rsatadiki, qiz bola tarbiyasida birinchi navbatdagi mas'uliyat oilaga tegishlidir. Ota-ona, ayniqsa ona, farzandning fe'l-atvori, qarashlari va hayotiy qadriyatlarini shakllantirishda asosiy o'rin egallaydi. Oilada shakllangan muhit, mehr-oqibat va o'zaro hurmat qiz bolaning kelajakdagi shaxs sifatida kamol topishida mustahkam asos bo'lib xizmat qiladi. Shuningdek, ta'lim muassasalari va ijtimoiy muhit ham tarbiya jarayonining ajralmas qismi hisoblanadi. Maktab qiz bolalarning bilim va ko'nikmalarini rivojlantirsa, jamiyat ularda mas'uliyat, mustaqillik va to'g'ri qaror qabul qilish qobiliyatini shakllantiradi. Biroq zamonaviy axborot oqimi va turli salbiy ta'sirlar tarbiya jarayoniga o'z ta'sirini o'tkazishi mumkin. Shu sababli qiz bolalarni milliy qadriyatlar, ezgu urf-odatlar va ma'naviy tamoyillar asosida tarbiyalash muhimdir. Ularni foydali mashg'ulotlarga jalb qilish va to'g'ri yo'naltirish orqali ijobiy natijalarga erishish mumkin. Umuman olganda, qiz bolalar tarbiyasi oiladan boshlanib, maktab va jamiyat bilan uzviy davom etadigan murakkab jarayon bo'lib, uning to'g'ri yo'lga qo'yilishi kelajak avlodning barkamol bo'lib yetishishida asosiy omil sanaladi.

Xulosa qilib aytganda, ona farzand hayotida eng muhim va mas'uliyatli shaxslardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, 7 yoshgacha bo'lgan qiz bolalar tarbiyasida onaning o'zni beqiyosdir. Bu davrda bolaning dunyoqarashi, psixologik holati, axloqiy

qarashlari hamda ijtimoiy muhitga moslashuvi aynan ona bilan bo'lgan munosabatlar orqali shakllanadi. Ona farzandning kundalik hayotida doimiy ishtirok etib, uning jismoniy va ruhiy rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. U bolani parvarish qilish, tarbiya berish, sog'lom ovqatlanishini ta'minlash, zarur hollarda tibbiy yordamga murojaat qilish kabi muhim vazifalarni bajaradi. Shuningdek, ona bolaga mehr, e'tibor va himoya hissini berib, uning shaxs sifatida shakllanishida asosiy tayanch bo'lib xizmat qiladi. Shu sababli erta yoshdagi tarbiya jarayonida onaning roli hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyot va havolalar:

1. Khojamatova, K. M. (2023). Social Relations and Social Development of Personality In the System Of Preschool Education. International Journal of Formal Education, 2(10), 37-42.
2. X.X. Mansurovna, (2023). Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijtimoiy ongini oshirishda muammo va yechimlar. qo'qon universiteti xabarnomasi, 680-682.
3. Xo'Jamatova, X. (2022). Maktabgacha katta yoshli bolalarda ijtimoiy ongni shakllantish. Science and innovation, 1(B4), 634-636.
4. Azimaxon Kamolova osh avlodni tarbiyalashda xalq pedagogikasini manbalarining o'rganishning o'rganishning ilmiy-nazariy asoslari. "Science and Education" Scientific Journal / December 2022 / Volume 3 Issue 12. 590-592 betlar Muallif: Safiyazova Dilfuza Jumabayevna Kategoriya: 13. Xorijda xalq ta'limi va pedagogika nashr etilgan "Zamonaviy dunyoda ta'lim nazariyasi va amaliyoti" III xalqaro ilmiy konferensiya (Sankt-Peterburg, 2013 yil may). <https://moluch.ru/conf/ped/archive/70/3771/> (дата обращения: 24.06.2024).